

MAANDAG

1

JANUARI

Nieuwjaar

De beschaafde volken hebben thans algemeenlijk goedgekeurd en aangenomen, om het jaar met den eersten dag van deeze maand te laten beginnen; hoewel het eenigszins vreemd moet voorkomen, dat men een nieuw jaar doet beginnen in zulk eenen tijd, waarin alles werkeloos en zonder leven schijnt te weezen; waarin de dieren verkleumd door de koude, en de plantgewassen als dood en verdord liggen.

J. DE JONGH, *ALMANACH DER NATUUR*, 1789

Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 4,6 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel -0,3 °C	De Bilt -5,1 °C
Zon:	op 8.48 uur	onder 16.38 uur
Maan:	op 22.31 uur	onder 11.46 uur

TUINBEZOEK

Le Bois des Moutiers

80 jaar geleden overleed de Britse architect Sir Edwin Lutyens (1869-1944). Lutyens was een van de belangrijkste architecten van zijn generatie, die prestigieuze gebouwen als de Britse ambassade in Washington en het paleis van de Britse onderkoning in New Delhi mocht bouwen. Hij was ook een van de drie architecten die na de Eerste Wereldoorlog werd belast met de bouw van verschillende gedenktekens en oorlogsmonumenten in binnen- en buitenland.

Samen met Gertrude Jekyll (1849-1932) ontwierp Lutyens ook een zeventigtal tuinen, vooral in Engeland. Een van de bekendste Lutyens-Jekyll-tuinen ligt in het Franse Normandië: Le Bois des Moutiers in Varengeville. Opdrachtgever was de anglofiële protestantse bankier Guillaume Mallet, die een woning wilde waar natuur en architectuur het ideale kader vormden voor de verdere ontplooiing van zijn theosofische overtuiging.

De woning is ontworpen om te kijken naar de tuinen en de tuinen om te worden bekeken vanuit het huis. De hoofdingang leidt via een imposante gemengde bloemenborder tussen hoge muren naar een omsloten symmetrisch binnenplein. Hierop zijn een aantal formele tuinen geënt.

De lengteas die in de witte tuin start en dwars door het voorplein loopt, wordt geaccentueerd door een met klimrozen begroeide stenen pergola en eindigt bij een oosters theehuisje. Het terras en de hortensiatuin achter de woning geven uit op een breed gazon dat via enkele formele boomgroepen langzaam overgaat naar de dicht beplante vallei die tot aan de zee loopt.

In het uitgestrekte park, dat een niveauverschil van 14 meter overbrugt, werden in de loop der jaren duizenden exotische bomen en struiken aangeplant. Ze hebben intussen respectabele afmetingen aangenomen en zorgen het hele jaar door voor geur en kleur.

DINSDAG

2

JANUARI

Het is een vrome dag vandaag,
Een dag van verbazend veel zegen, –
Dat ligt wat zwaar op 'n leege maag
Maar de meesten kunne' er best tegen.

Sacré! – Sacra!

Gluck auf!

C.S. ADAMA VAN SCHELTEMA,

NIEUWJAAR, 1901

Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 5,9 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel 0,0 °C	De Bilt -0,4 °C
Zon:	op 8.48 uur	onder 16.39 uur
Maan:	op 23.40 uur	onder 11.56 uur

TUINCOLUMN

Bevers (Fragment)

Los van het feit dat zij geen oud en nieuw vieren, moet ik het toch even over ze hebben. Ik ben van de generatie die opgroeide met Ed en Willem, twee bevers uit het bos van de *Fabeltjeskrant*. [...] Al die stukjes en stukken economische groei waar we vaak stukjes en stukken natuur voor offeren. [...]

Het was jaren later dat ik weer bevers tegenkwam. Ik denk een jaar of vijftien geleden en ik weet vrij zeker dat het ergens in Canada was. [...] Paden en heuvels en geulen en watermassa's, bomen en struiken en best veel resten van bomen. Ook omdat de bevers geregeld toesloegen. Ze knauwden of knaagden met hun onwaarschijnlijke voortanden een boompje of boom naar keuze omver. Liefst dusdanig, dat die woudreus in het stromende beekje of de rivier belandde. Aansluitend werd dat aangevuld met andere bomen en takken. Er ontstond een dam, er ontstond een zogenaamde burcht. De waterloop werd verlegd, het landschap veranderde en de bever lachte in zijn vuistje.

Maar ja, als je je hol bouwt in een dijk gaat die dijk daar last van krijgen en later de mensen achter die dijk. Tractors kunnen wegzakken, terwijl ze wellicht net onderweg waren naar een plek om middels slecht rijmende protestborden of keiharde blokkades duidelijk te maken dat nog niet de hele agrarische sector doorheeft dat 2023 het jaar is van grote en hoognodige verandering.

Ik zou bijna zeggen 'het is allemaal de schuld van de bevers', maar dat zou natuurlijk te ver gaan. Voor mij staat de bever en de problemen, die we nu tegenkomen, eigenlijk symbool voor hoe lastig het is, in een land als het onze, alles wat we doen en nodig hebben te combineren met natuur en lucht en water en ruimte, die we natuurlijk zeker zo hard nodig hebben. [...]

WOENSDAG

3

JANUARI

Het jaar 2022 was een extreem warm, zonnig en droog jaar. Met een gemiddelde temperatuur van 11,6 °C gaat het om het op twee na warmste jaar sinds het begin van de metingen in 1901. Normaal is de gemiddelde temperatuur 10,5 °C. Met landelijk gemiddeld 2235 uur zon was 2022 ook het zonnigste jaar sinds het begin van de waarnemingen. Gemiddeld viel er ongeveer 725 millimeter regen, terwijl 795 millimeter normaal is. Daarmee was 2022 ook een droog jaar. De tien warmste jaren vallen allemaal na 2005.

[KNMI.NL/OVER-HET-KNMI/NIEUWS/](https://knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/)

JAAR-2022-EXTREEM-WARM-ZONNIG-EN-DROOG

Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 4,9 °C	De Bilt 5,2 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel 0,6 °C	De Bilt -0,6 °C
Zon:	op 8.48 uur	onder 16.40 uur
Maan:	op –.- uur	onder 12.05 uur

MANNEN EN VROUWEN

Fay Weldon

'Looking after a garden is like looking after children. Feed plants and they grow, neglect them and they suffer. It's all rewards and punishments.' Dat schreef Fay Weldon (1931-2023), de Britse schrijfster die op 4 januari 2023 overleed. Ze werd 91 jaar.

Weldon schreef meer dan dertig romans, naast korte verhalen en teksten voor tv, radio en theater. Het werk van Weldon verscheen jarenlang in Nederlandse vertaling bij Uitgeverij Contact. In het boek *Leven en liefdes van een duivelin* vertelt Weldon het verhaal van een onaantrekkelijke vrouw die bijzonder grote inspanningen doet om wraak te nemen op haar man, en zijn knappe minnares. Weldon stelde zelf dat het boek eerder over afgunst dan over wraak gaat. Ze schreef ook de inleidende episodes van de beroemde Britse soap *Upstairs, Downstairs*.

Weldons boek *Praxis* werd in 1978 genomineerd voor de prestigieuze Booker Prize en haalde de shortlist. Als voorzitter van de jury in 1983 hield ze een speech waarmee ze de uitgeverwereld te kijk zette. In 2001 werd Weldon benoemd tot Commandeur in de Orde van het Britse Rijk vanwege haar bijdrage aan de Britse literatuur.

Weldon huwde drie keer en overleefde al haar mannen. Ze liet vier kinderen, twaalf kleinkinderen en vijf achterkleinkinderen na.

FAYWELDON.CO.UK

DONDERDAG

4

JANUARI

Maan laatste kwartier

Weerspreuk

Als de kat in januari in de zon ligt,
ligt ze in februari achter de kachel.

Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 4,4 °C	De Bilt 5,1 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel -0,1 °C	De Bilt -0,6 °C
Zon:	op 08.48 uur	onder 16.41 uur
Maan:	op 00.51 uur	onder 12.15 uur

WEEK VAN...

Week van de sleedoornpage

Al jarenlang gaan vlinderliefhebbers in de winter op pad om eitjes van de sleedoornpage te vinden. Dat doen ze door de belangrijkste waardplant sleedoorn goed af te zoeken. De eitjes zijn niet groot, zo'n anderhalve millimeter, maar ze zijn door hun kleur, vorm en de plek waar ze worden afgezet wel te vinden. Het is een wit, iets afgeplat bolletje met wat reliëf en meestal zitten ze in de oksel van een takje of van een doorn.

De sleedoornpage zelf vliegt in augustus en september en dan worden door de vrouwtjes de eitjes op de struik afgezet. Deze eitjes blijven daar de hele winter zitten en de rupsjes komen pas uit als na de witte bloei in april het jonge groene blad verschijnt. Ze eten een aantal maanden van dat blad en verpoppen zich in eind juni tot begin juli in de strooisellaag onder de struik.

Sleedoorn staat overal in Nederland, maar de sleedoornpage is een zeldzame soort. Hij is vooral gebonden aan overgangssituaties tussen zand en klei of veen. Opvallend is dat de verspreiding van de sleedoornpage al veertig jaar min of meer gelijk is. Er worden af en toe wel nieuwe vliegplaatsen gevonden, maar bijna altijd in gebieden waar de soort al bekend is.

Nog mooier is het als er vlinderliefhebbers zijn die voor het snoeien de struiken onderzoeken op de aanwezigheid van eitjes. Ze geven dan aan op welke delen de minste eitjes zitten en waar dus de minste schade optreedt voor de sleedoornpage.

De enthousiaste leden van de insectenwerkgroep Zwolle houden jaarlijks bij hoe het met de sleedoornpage in Zwolle gaat. Ook dit jaar zijn ze al bezig om de bekende plekken zorgvuldig af te zoeken op eitjes. Als het goed is zullen ze meer eitjes vinden en meer vlinders zien dan in het verleden, want hopelijk werken de maatregelen in het beheerplan.

VRIJDAG

5

JANUARI

In januari en soms al in december bloeit de gaspeldoorn (*Ulex europaeus*), een 2 meter hoge wintergroene heester met grote gele bloemen, die veel op brem gelijken. De naam gaspeldoorn duidt op het feit dat de struik flinke doorns bezit. Die werden vroeger onder meer gebruikt als speld of 'gaspe' om kleding te sluiten.

Gaspeldoorn groeit vooral op droge, zanderige grond, zoals in (ontkalkte) duinen en heidevelden, maar ook in verlaten zandwinningen.

Gemiddelde maximumtemperatuur:	Ukkel 4,6 °C	De Bilt 4,7 °C
Gemiddelde minimumtemperatuur:	Ukkel -0,3 °C	De Bilt -0,9 °C
Zon:	op 8.47 uur	onder 16.42 uur
Maan:	op 2.03 uur	onder 12.26 uur

DE TUIN OP TAFEL

Clafoutis met prei en gerookte zalm

Clafoutis is een typische bereidingswijze uit de Franse Limousin. Het is in feite een soort gevulde pannenkoek. Hij kan als voor- of hoofdgerecht of zelfs als aperitiefhapje gegeten worden.

Voor vier personen

200 g gerookte zalm	3 el bloem
4 eieren	2 dl room
120 g Zwitserse gruyère	2 dl melk
het wit van 4 stelen prei	zout en peper

Verwarm de oven voor op 200 °C. Snijd ondertussen het wit van de prei in kleine stukken. Laat deze even smoren in een pan met een beetje olijfolie. Klop intussen de eieren los met de bloem, room en melk. Kruid met zout en peper. Rasp de kaas.

Beboter vier kleine of één grote ronde taartvorm en giet het preimengsel erin. Snijd de gerookte zalm in reepjes en verdeel deze over het preimengsel. Bedek met clafoutisdeeg en werk af met de gruyère. Bak de clafoutis zo'n 35 minuten in de oven. Serveer er een gekoelde witte wijn bij.

[NULLAMMICROWAVEUM.COM/CLAFOUTIS-MET-PREI-GEROOKTE-ZALM-EN-GRUYEREKAAS](https://nullammicrowaveum.com/clafoutis-met-prei-gerookte-zalm-en-gruyerekaas)